

ТЕМА: ІГРАШКИ

Мета: активізувати та збагатити словник дітей словами відповідно до теми; вправляти в умінні знаходити пари предметів, визначати просторове розміщення предметів; закріпити кількісну й порядкову лічбу, уміння узгоджувати числівник з іменником; формувати уявлення про слово як складову частину речення, познайомити з поняттям «слово-назва» та відповідними запитаннями «Хто?», «Що?»; розвивати в дітей здатність аналізувати, узагальнювати, виховувати культуру користування іграшками.

Матеріал: іграшки, вірші та загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Склади ціле з частин», вправа «Із яких геометричних фігур складена іграшка?» (робот, неваляйка, барабан).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Із яких матеріалів виготовляють іграшки? Наведи приклади.

— Як слід ставитись до іграшок, щоб вони «не ображалися» на нас?

Читання віршів А. Варто («Идет бычок, качается», «Уронили мишку на пол» тощо).

Проведення бесіди за темою «Дружні малята».

Ознайомлення дітей з їхніми правами (на відпочинок, захист, підтримку) та основними обов'язками (не завдавати шкоди іншому, самостійно виконувати те, що під силу).

Проведення родинного творчого конкурсу «Іграшка моя: зробили тато, мама, я» (виставка виробів).

ТЕМА: ОСІНЬ. ДЕРЕВА

Мета: систематизувати знання дітей про осінні зміни в природі; збагатити словник дітей словами, що означають назви осінніх явищ; познайомити з поняттям «слово-ознака» та відповідними запитаннями «Який?», «Яка?», «Яке?», «Які?»; удосконалювати вміння лічити предмети, порівнювати, установлювати рівність і нерівність; розвивати графічні навички, логічне мислення, увагу, спостережливість; виховувати допитливість та любов до природи.

Матеріал: плакат «Осінь», демонстраційний матеріал «Дерева. Кущі».

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Скажи який?» (добір прикметників до запропонованих іменників), вправа «Покажи фрагмент зображення» (див. Додаток).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Якими стають дерева восени? Що відбувається з деревами пізньої осені?

— Які плоди дарують восени лісові дерева (дуб, ялина, горобина) та садові (яблуна, груша, слива)? Назви серед плодів ті, що стають поживою для диких тварин.

Складання описової розповіді за картиною С. Шишка «Осінь» (уміння добирати прикметники, логічно послідовно і граматично правильно висловлювати свої думки).

Проведення бесіди про правила поведінки в природі (екологічно-доцільна поведінка) (див. Додаток).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Тихо осінь ходить гаєм».

ТЕМА: ОВОЧІ

Мета: продовжувати уточнювати уявлення дітей про городину, овочі, закріпити знання про те, що для зростання овочів потрібні вода, поживний ґрунт, тепло, світло; залучати дітей до сезонної роботи в городі; познайомити з поняттям «слово-дія» та відповідними запитаннями «Що робить?», «Що роблять?»; розвивати інтонаційну виразність мовлення, стимулювати бажання самостійно виводити логічне судження, виховувати працелюбність, наполегливість, товариськість.

Матеріал: плакат «Осінь», демонстраційний матеріал «Овочі», загадки, вірші про городину.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Хто це вміє робити?», «Закінчи речення» (добір слів, що позначають дію), «Придумай речення за картинкою».

Додаткові завдання та запитання до теми:

Ознайомлення з терміном «речення» та схематичним записом речення. Складання описової розповіді про овочі за схемою (виділяти початок, середину, кінець).

Ознайомлення з жанром образотворчого мистецтва — натюрмортом (репродукції картин К. Білокур, А. Петрицького, І. Хруцького).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок (натюрморт) за темою «Дарунки осені».

ТЕМА: ЯГОДИ І ФРУКТИ

Мета: збагатити та поглибити знання дітей про садовину (або ягоди та фрукти); вправляти в умінні порівнювати групи предметів, установлювати кількісну нерівність, рівність; закріпити правильну граматичну форму іменників однини і множини; формувати уявлення про склад як вимовно-артикуляційну одиницю, вправляти в умінні ділити на склади слова різної складової структури, відтворювати складову модель слова; розвивати окомір, логічне мислення, пізнавальний інтерес до навколишнього світу; виховувати увагу, творчу уяву, комунікабельність.

Матеріал: плакат «Осінь», демонстраційний матеріал «Фрукти, ягоди», загадки, вірші про садовину.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Сік та варення» (утворення відносних прикметників), «Яке слово заховалось?» (дорослий називає склади, а діти добирають слова із цими складами).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Порівняй ягоди калини та смородини. Чим вони схожі? Чим відрізняються? Які страви із них готують?

— Назви фрукти, що вирощують в Україні. Які фрукти привозять до нас з інших країн?

Складання описової розповіді про улюблений фрукт (узгодження прикметників з іменниками в роді та числі).

Читання та обговорення оповідання О. Гончара «Яблука на стовпцях».

Гра-драматизація за українською народною пісенькою «Ходить гарбуз по городу».

Виготовлення атрибутів до тематичного свята Осені.

Ліплення: запропонувати дітям зробити з пластиліну (глини) фрукти або овочі (теми «Ходить гарбуз по городу», «Яблука рум'яні, груші медові»).

ТЕМА: ГРИБИ

Мета: учити дітей виокремлювати гриби з-поміж рослин, поглибити знання про їстівні й отруйні гриби; закріпити навички кількісної лічби, уміння узгоджувати числівник з іменником; вправляти в написанні цифри 1, удосконалювати вміння порівнювати групи предметів, установлювати рівність; розвивати навички монологічного мовлення, уміння висловлювати судження, графічні навички; виховувати наполегливість, допитливість, уважність.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Дерева, кущі, гриби», вірші, загадки, картки з цифрами.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Склади родину грибочків» (від найбільшого до найменшого), вправа «Один — багато», вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Де зростають гриби? Чим вони подібні на рослини і чим відрізняються від них?

— За якими ознаками ти розпізнаєш такі гриби, як боровик, лисичка, опеньок, мухомор? Поміркуй, завдяки чому ці гриби отримали свої назви.

Проведення бесіди за темою «Обережно! Отруйні гриби, ягоди, рослини». (Яку небезпеку становлять отруйні гриби для здоров'я й життя людини?)

Складання описової розповіді про мухомор (вміння добирати прикметники).

Аплікація: запропонувати дітям зробити творчу роботу «Грибочки» (вирізування з кольорового паперу, складеного в декілька разів, круга та овалу).

ТЕМА: ДОМАШНІ ТВАРИНИ

Мета: поглибити знання дітей про домашніх тварин, їхнє місце проживання, спосіб живлення та пересування, роль у сільському господарстві; вправляти в умінні співвідносити розмір предметів, визначати зайвий об'єкт; робити простий звуковий аналіз слів, визначаючи перший та останній звуки; розвивати увагу, графічні навички, слухову пам'ять; виховувати дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: плакати «Хто живе поруч із нами?», «На фермі», демонстраційний матеріал «Домашні тварини», загадки, вірші про домашніх та свійських тварин, набір геометричних фігур, вирізаних із кольорового картону.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), «Склади ціле з частин», «Виклади зображення тварин з геометричних фігур» (за зразком).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Яку користь приносять господарству домашні тварини: корова, собака, порося, кінь, кішка? Мишка також мешкає поруч із людиною. Та чому її не можна назвати домашньою твариною?

— Де мешкають такі домашні тварини: свиня, корова, кінь, вівця, кріль? Утвори відповідні слова-назви, що означають їхні житла (наприклад, кінь — конюшня).

Відтворення сюжету «Троє поросят» (театр рукавичок).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Котик».

ТЕМА: ДОМАШНІ ПТАХИ

Мета: уточнити уявлення дітей про домашніх птахів, характерні особливості їхнього зовнішнього вигляду, способів пересування; учити знаходити спільні й відмінні ознаки домашніх птахів; вправляти у написанні цифри 2, у вмінні об'єднувати предмети в групи по двох; складати речення за малюнками та схеми речень; розвивати графічні навички, спостережливість, логічне мислення; виховувати позитивне ставлення до птахів.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Домашні птахи», вірші, загадки за темою, набір геометричних фігур із кольорового картону, картки із зображеннями домашніх птахів (півник, курка, качка, гусак, індик).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), вправа «Виклади з геометричних фігур» (зображення домашнього птаха).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто мешкає на сільському подвір'ї? Відтвори голоси домашніх птахів (за відповідними зображеннями на картках). Разом із другом покажи бесіду курочки та качки (півника та індика). (Звуконаслідування з різною інтонацією: запитальною, окличною, розповідною тощо.)

— Яку користь приносять домашні птахи у господарстві? Папужка не є мешканцем сільського подвір'я, та його також називають домашнім птахом. Чому?

Відтворення сюжету української народної казки «Колосок» (пальчиковий театр).

Складання порівняльно-описової розповіді за двома предметними картинками (гуска — курка).

Ліплення: запропонувати дітям зліпити з пластиліну (глини) іграшку «Півник».

ТЕМА: ДИКІ ТВАРИНИ

Мета: поглибити знання дітей про диких тварин, характерні особливості їхнього зовнішнього виду, способу життя (де живуть, чим живляться, яке їхнє значення в природі); познайомити дітей з поняттям «хижаки»; вправляти в умінні знаходити зайвий об'єкт та пояснювати свій вибір, ділити множину предметів на рівні групи; повторити графічне позначення голосного звуку, вправляти у визначенні розташування голосних звуків у словах; розвивати фонематичний слух, графічні навички, логічне мислення; виховувати любов до природи, бажання її оберігати.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Дикі тварини», вірші, загадки за темою, картки з цифрами.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Чиї хвости?» (утворення присвійних прикметників); вправа «Хто де живе?» (визначення роду іменників); гра «Який звук тягну?» (визначення місця наголошеного голосного звука).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які хижаки живуть у наших лісах? На кого вони полюють? Як зайчик рятується від лисиці та вовка влітку та взимку?

— Про яких диких тварин ти знаєш українські народні казки? Розкажи, яка вдача у вовка, ведмедя, лисиці, зайчика, їжачка та інших персонажів цих казок.

Читання й обговорення вірша Л. Костенко «Білочка восени».

Ознайомлення з рядом голосних звуків. Визначання голосних та місця їх розташування в назвах диких тварин.

Складання описової розповіді за картиною «Білка» (уживання словосполучення іменників із прикметниками, добирання синонімів до дієслів).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Білочка».

ТЕМА: ТРАНСПОРТ

Мета: поглиблювати знання дітей про міський транспорт, учити групувати, порівнювати різні види транспорту за способом пересування; продовжувати знайомити з професіями в транспортній сфері; дати уявлення про порядок руху пасажирського транспорту (маршрут, рейс, зупинка), закріпити правила користування громадським пасажирським транспортом; вправляти в написанні цифри 3, у правильному вимовлянні звуків [p], [pʰ] за допомогою чистомовки, закріпити вміння диференціювати [p], [pʰ] серед інших звуків мовлення; розвивати графічні навички; виховувати поміркованість, культуру поведінки в громадському транспорті, увагу.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Транспорт», вірші, загадки за темою, картки з цифрами, картки із зображеннями дорожніх знаків.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «На вулицях міста» (правила дорожнього руху пішоходів); вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), вправи з лічильними паличками.

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як слід поводитись на зупинці в очікуванні потрібного транспорту? Чи можна бешкетувати, підходити до краю тротуару, ходити по бордюру? Чим це небезпечно? Як потрібно заходити в салон громадського транспорту? Чи можна штовхатися, бігти до порожнього сидіння, вимагати місця біля вікна, галасувати? Чому це недобре?

— У якого виду транспорту немає колес? Наведи приклади транспортних засобів.

Проведення розваги: «Школа світлофора “Моргайка”» (закріплення знань про вулицю, дорогу, тротуар, підземний перехід, телефони основних служб допомоги (міліції, медичної) та вміння користуватися ними в критичних ситуаціях).

Складання розповіді за серією картинок з одним сюжетом (послідовність викладу думок).

Аплікація: запропонувати дітям зробити на аркуші ватману колективну творчу роботу «Поїзд».

ТЕМА: ПОСУД

Мета: закріпити назви посуду, його види, пояснити залежність матеріалу, з якого виготовлений посуд, від його призначення, звернути увагу на естетичні якості посуду; вправляти в умінні добирати відповідний предмет, визначати зайвий предмет, переносити малюнок за зразком; закріпити знання про тверді та м'які приголосні, учити розрізняти їх за артикуляційними особливостями, вправляти в побудові звукових моделей слів; розвивати графічні навички, увагу, логічне мислення, творчу уяву.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Посуд», набір іграшкового посуду, загадки, вірші за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Назви пару» (до твердо-го приголосного дібрати м'який); вправа «Склади ціле з частин», «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), «Добери до каструльки кришку».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Утвори назви посуду від назв продуктів та страв: сіль — ... (сільни-ця), цукор — ... (цукорниця), чай — ... (чайник), торт — ... (торговниця).
— Які страви можна приготувати в каструлі, а які — на сковорідці? (Оперування поняттями «варити», «смажити».)

Читання та переказ української народної казки «Лисичка та глечик».

Сюжетно-рольова гра «Накриємо стіл для гостей».

Ліплення: запропонувати дітям виготовити предмет посуду (за власним задумом).

ТЕМА: МЕБЛІ

Мета: продовжувати знайомити дітей із предметами меблів, учити визначати матеріали, з яких вони виготовлені, та функціональне призначення; закріпити правильну грамаaticну форму іменників однини і множини; вправляти в написанні числа 4; розвивати вміння свідомо розмірковувати, послідовно висловлювати свої думки; виховувати самостійність, працелюбність, позитивне ставлення до порядку в кімнаті, прагнення підтримувати чистоту й лад в приміщеннях.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Меблі», іграшкові меблі, картки з цифрами, вірші, загадки за темою, ілюстрації житлових приміщень, в інтер'єрі яких присутні зайві предмети (наприклад, у спальні — каструля на тумбочці, у кухні — фен на столі).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправи з лічильними паличками (викладення предметів меблів за схемою), «Що зайве в кімнаті (на кухні, у ванній, спальні)?» (за ілюстраціями).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які інструменти виконують для виготовлення меблів? Хто виготовляє меблі?

Складання описової розповіді «Моя дитяча кімната».

Сюжетно-рольова гра «Ми — дизайнери» (оздоблення приміщення).

Конструювання: запропонувати дітям виготовити з будівельного матеріалу (або порожніх сірникових коробків) меблі для іграшок.

ТЕМА: ОДЯГ

Мета: уточнити й поглибити знання дітей про сучасний одяг, матеріали, з яких він виготовляється; формувати уявлення про зміст роботи з пошиву одягу на фабриках, в ательє, про відповідні професії (модельєр, закрійник, швачка, прасувальниця); вправляти в умінні відрізнити жіночий та чоловічий одяг, обирати предмети, необхідні для догляду за одягом; розвивати монологічне мовлення, графічні навички; виховувати самостійність, охайність, логічне мислення.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Одяг», предмети догляду за одягом, вірші, загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Що вдягаємо, що взуваємо?», «Постав латочку» (визначення співвідношення предмета одягу та клаптика тканини).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Одяг створює модельєр, йому допомагають люди інших професій. Скажи, які роботи виконують закрійник, швачка, прасувальниця?

— Розкажи, як доглядають за одягом: якщо він брудний — ми його ... (перемо); якщо він м'ятий — ми його ... (прасуємо); якщо він подертий — ми його ... (зашиваємо).

Складання розповіді за картинкою «Магазин одягу».

Сюжетно-рольова гра «Ми — модельєри» (створення одягу за задумом).

Аплікація: запропонувати дітям оздобити шаблони шапки, шарфа й рукавиць орнаментом з елементів, вирізаних із кольорового паперу.

ТЕМА: ЗИМА

Мета: закріпити знання дітей про характерні зимові явища в живій і неживій природі (стан погоди, рослин, поведінка тварин, птахів); познайомити з народними прикметами, які вказують на погодні явища зими; вправляти у знаходженні відмінностей між предметами, складанні схеми речення за малюнком; розвивати допитливість, монологічне мовлення, логічне мислення; виховувати цікавість до спільної діяльності, доброзичливість.

Матеріал: плакати «Зима», «Пори року», вірші, загадки та народні прикмети за темою, вирізані сніжинки, картки з цифрами.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправи з лічильними паличками: «Склади сніжинку», «Покажи фрагмент зображення» (див. Додаток 2).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи знайомі тобі герої зимових казок Снігова Королева, Мороз, Метелиця? Із яких казок вони прийшли, яку вдачу мають?

— Запам'ятай народні зимові прикмети:

Глибокий сніг узимку — на дощове літо.

Якщо горобці ховаються під стріху — буде мороз.

Якщо місяць вночі обгородився хмарами — на вітер.

Горобці розцвірінькалися — на відлигу.

Ознайомлення із зимовими погодними явищами (снігопад, іній, ожеледиця, хуртовина) та правилами поведіння на вулиці за таких погодних умов. Складання речень із цими словами.

Ознайомлення з жанром живопису — пейзажем (за репродукціями картин М. Глуценка, І. Грабаря).

Малювання: запропонувати дітям намалювати пейзаж за темою «Ой снігу, снігу білого насипала зима».

ТЕМА: ДИКІ ПТАХИ

Мета: узагальнити уявлення дітей про зимуючих птахів, учити розпізнавати птахів за зовнішнім виглядом, поведінкою, способом живлення; вправляти в умінні визначати положення предмета в просторі, знаходити в групі об'єктів зайвий, об'єднувати предмети в групи; вправляти в написанні цифри 5; виховувати дбайливе ставлення до птахів, бажання допомогти їм.

Матеріал: плакат «Птахи України», вірші, загадки за темою, набір геометричних фігур із кольорового картону.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправи «Намалюй по клітинках» та «Домалюй другу половинку» (див. Додаток); «Виклади зображення птаха з геометричних фігур».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Порівняй снігура та синичку. Чим вони відрізняються, чим схожі? Як ти вважаєш, де батьківщина снігурів?

— Поясни, чи потрібна птахам взимку допомога людини? Чому?

Читання та обговорення вірша Л. Костенко «Зимові горобці», оповідання І. Бондарчука «Хатка для пташок».

Виготовлення годівничок із пластикових пляшок, паперових тетрапаків тощо.

Ліплення: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Снігурі» (конструктивний спосіб).

ТЕМА: НОВОРІЧНІ СВЯТА

Мета: знайомити дітей із новорічними святами; вправляти в умінні знаходити спільне та відмінне між кількома об'єктами, рахувати предмети та позначати їхню кількість цифрою, об'єднувати предмети в групи; розвивати вміння застосовувати отримані навички та знання в життєвих ситуаціях; виховувати любов до народних святкових традицій, бажання брати участь у їхньому проведенні.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Народні свята. Пори року», іграшкови Дід Мороз та Снігуронька, картки з цифрами, вірші, загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Перетвори геометричну фігуру на новорічну іграшку», «Два Морози», «Прикрась ялинку».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи знаєш ти іноземних «братів» Діда Мороза (Санта Клаус (США), Пьер Ноель (Франція), Йоулупуккі (Фінляндія), Дядо Коледа (Болгарія) тощо)? Розкажи, чим вони схожі.

Виготовлення новорічних прикрас для оздоблення групової кімнати.

Читання та обговорення вірша П. Воронька «Ялинка».

Розучування новорічних пісень та різдвяних колядок.

Ліплення: запропонувати парам дітей зліпити з пластиліну Діда Мороза і Снігуроньку (конструктивний спосіб).

ТЕМА: РИБИ

Мета: поглиблювати знання дітей про риб (цікаві явища в поведінці, розмноження та вирощування потомства); формувати вміння орієнтуватися за основними просторовими напрямками, рахувати предмети та позначати результати відповідною цифрою; вправляти у написанні цифри 6, умінні утворювати нове слово з перших звуків заданих слів, визначати місце звука в слові; удосконалювати артикуляцію вимовляння звуків [p] та [p']; формувати звичку легко включатись у діяльність; розвивати графічні навички, пам'ять, образне мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Риби», вірші, загадки за темою, картки з цифрами.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), «Добери рибиці пару» (визначення пар однакових риб).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Назви основні частини тіла у риби. Чим харчуються риби? Як вони пересуваються?

— Де живуть акваріумні рибки? Як потрібно облаштувати акваріум, щоб їм жилося добре? Як слід доглядати за акваріумними рибками?

Праця в куточку природи (за допомогою дорослих помити акваріум, поміняти воду).

Складання порівняльно-описової розповіді за двома предметними картинками (сом — щука).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Рибки в акваріумі».

ТЕМА: ЦИРК

Мета: активізувати та уточнювати словник дітей словами з циркової тематики; вправляти в умінні знаходити спільне та відмінне між двома об'єктами; учити орієнтуватися за просторовими напрямками; удосконалювати вимову звуків [ц], [ц'], уміння визначати місце звука в слові, розрізняти на слух твердий і м'який приголосні звуки; розвивати фонематичний слух, монологічне мовлення, графічні навички; виховувати доброзичливість, комунікабельність, творчі здібності.

Матеріал: сюжетні картинки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Не помились!» (дорослий виставляє цифру, діти викладають відповідну кількість м'ячиків), «Що змінилось?».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чим відрізняється арена цирку від сцени театру? Які особливості має циркова вистава в порівнянні з театральною?

— Назви професії артистів. Хто в цирку найвеселіший, хто — найсміливіший, хто — найсильніший, хто — найспритніший?

Складання розповіді з власного досвіду про відвідування циркової вистави.

Проведення бесіди про правила поведінки в театрі, цирку, кінотеатрі.

Конструювання: запропонувати дітям виготовити з паперу шапочку для клоуна.

ТЕМА: КОМАХИ

Мета: поглибити знання дітей про комах, про їхню роль у природі (бджола, мурашка), захисні властивості (наприклад, забарвлення), цікаві явища в їхній поведінці (плетення сітки, збирання пилку тощо); вправляти в написанні цифри 7, умінні рахувати предмети та позначати результати відповідною цифрою, розрізняти кількісну й порядкову лічбу, порівнювати предмети за розміром; розвивати графічні навички, логічне мислення; виховувати дбайливе ставлення до природи, спостережливість, допитливість.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Комахи», вірші, загадки за темою, набір іграшкових комах.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток), «Укажи метеликові квітку» (співвідношення двох об'єктів за кольором), вправа «Скільки крапочок на спинці в сонечка?» (кількісна лічба).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як пересуваються комахи: мурашка, коник, метелик? Які комахи вміють повзати та літати?

— Які комахи є особливо корисними для людини та природи? Яку користь приносять мурашки та бджоли?

Читання й обговорення віршів А. Німенко «Метелик бавиться», В. Морсюк «Прогулянка».

Складання порівняльно-описової розповіді за двома предметними картинками (коник — мурашка).

Малювання: запропонувати дітям колективно виконати малюнок «Метелики бавляться з квітками».

ТЕМА: ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ

Мета: формувати в дітей свідоме ставлення до здорового способу життя, знання основних вимог до режиму та гігієни харчування; вправляти в умінні розрізняти корисні та шкідливі продукти харчування, добирати продукти для приготування заданої страви, прищеплювати навички культурного споживання їжі; розвивати монологічне мовлення, графічні навички, фонематичний слух; виховувати дбайливе ставлення до власного здоров'я, самостійність, поміркованість.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Продукти харчування».

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Яка на смак страв?»), «Корисне — шкідливе», «Складаємо меню».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які страви української кухні ти знаєш? Які з них є твоїми найулюбленішими?

— Який продукт є «головним» у хлібних виробках (хліб, булка, печиво) та молочних виробках (йогурт, вершкове масло, сметана)? Із чого виготовляють соки?

Читання та обговорення оповідання Д. Чередниченко «Український борщ».

Вивчення пісеньки В. Гринько «Пиріжечків-пундиків напечу».

Ліплення: запропонувати дітям зліпити поробку із солоного тіста (за задумом).

ТЕМА: ПРОФЕСІЇ

Мета: формувати в дітей уявлення про різноманітність професій на основі узагальнення характерних трудових процесів та результатів праці; учити дітей перебудовувати прості речення в поширені, утворювати іменники від дієслів (назви професій); дати поняття про час дієслів (теперішній, минулий, майбутній); вправляти в простому звуковому аналізі слів, складанні звукової моделі слів, утворюванні нового слова з перших складів назвних слів; виховувати повагу до праці, гордість за успіхи рідного міста.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Професії», вірші, загадки.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Що він/вона робить?» (утворення дієслів третьої особи однини/множини теперішнього часу: «вона говорить — вони говорять»); вправа «Що було вчора?» (утворення дієслів однини та множини минулого часу: «Я читала, малювала, а ви що робили?»).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Назви професії людей, які працюють у твоєму дитсадочку (завідувач, медсестра, повар, вихователь, музкерівник, дворник). Розкажи про них. Проведення гри-перевтілення «Я — лікар (будівельник, рятівник)».

Проведення екскурсії на виробництво (за вибором дорослого).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Ким я мрію стати».

ТЕМА: КОСМОС

Мета: формувати в дітей елементарні уявлення про Всесвіт, галактику, Сонце, зорі та планети, познайомити з назвами, місцем розташування планет Сонячної системи (Марс, Венера, Сатурн), загальними відомостями щодо освоєння людиною космосу; вправляти в написанні цифри 8; розвивати графічні навички, уміння орієнтуватися в просторі; викликати інтерес до наукових знань з астрономії, виховувати естетичні почуття, почуття захоплення.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Космос», плакат «Будова Сонячної системи», схеми сузір'їв.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Виклади сузір'я», «Домалою другу половинку» (див. Додаток), вправа «Порахуй зірочки», «День і ніч».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— За допомогою яких літальних апаратів людина досліджує космос? Які небесні тіла можна побачити в космосі?

— Які небесні тіла, на твою думку, більші: зорі чи планети? Як називається найближча до Землі зоря? Назви відомі тобі планети.

Читання вірша М. Підгірянки «Місяць і зірки».

Складання розповіді-міркування «Про що мріє зірочка?» (розвиток контекстного мовлення).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Подорож у Космос».

ТЕМА: ВЕСНА

Мета: закріпити знання дітей про характерні ознаки весни (стан погоди, рослин, поведінку тварин, птахів), а також про те, що кожна пора року складається з трьох місяців; пояснити причини змін пір року, їхню залежність від інтенсивності сонячного тепла та світла; продовжувати вчити дітей рахувати предмети, розрізняти кількісну і порядкову лічбу, правильно відповідати на запитання «Скільки?», «Який?», «Котрий?»; вправляти в написанні цифри 9, у вмінні орієнтуватися за напрямками; розвивати логічне мислення, графічні навички, стимулювати бажання самостійно виводити логічне судження; виховувати свідоме ставлення до своїх дій, любов до природи.

Матеріал: плакат «Весна», репродукції весняних пейзажів, вірші, загадки, українські народні заклички та прикмети.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Покажи фрагмент зображення» (див. Додаток), вправа «Я — Весна» (перевтілення).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Хто ти? Якого кольору твої шати? Що ти даруєш людям? Із ким ти дружиш? (До вправи «Я — Весна».)

Розглядання репродукцій картин до теми.

Розучування українських народних веснянок. Проведення конкурсу «Кращий декламатор віршів».

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Усе навесні оживає, весну-красну прославляє».

ТЕМА: РОДИНА

Мета: формувати в дітей елементарні уявлення про сім'ю як найважливішу ланку суспільства; підвести вихованців до усвідомлення змісту поняття «родина» та розуміння моральних цінностей, на яких базуються родинні відносини (любов, довіра, піклування, відданість); вправляти в умінні розв'язувати логіко-математичні завдання; виховувати любов і повагу до членів власної родини, бажання піклуватися про них, надавати посильну допомогу в домашніх справах.

Матеріал: сюжетні ілюстрації до теми, ляльки-немовлята.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Чия родина більша (менша)?», «Одягаємо братика та сестричку на прогулянку» (добирання одягу для дівчинки та хлопчика, одягання ляльок).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи велика в тебе родина? Назви найближчих родичів. Як у твоїй родині ставляться по літніх людей? До наймолодших її членів?

— Які родинні свята ти любиш найбільше?

Складання розповіді з власного досвіду про родину «Вечір удома» (за допомогою опорних слів).

Ознайомлення з жанром образотворчого мистецтва — портретом та його різновидами («автопортрет», «дитячий портрет», «сімейний портрет», «історичний портрет»). Знайомство з творами художників В. Серова, З. Серебрякової, В. Боровиковського.

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Портрет рідної людини».

ТЕМА: МІСТО

Мета: учити дітей диференціювати поняття «місто», «село», порівнювати їх; формувати сукупність уявлень про рідне місто, рідний край; знайомити з основними пам'ятками рідного міста, розповісти про визначних земляків; вправляти в написанні цифри 10, у вмінні розрізняти кількісну й порядкову лічбу, частини доби; розвивати логічне мислення, графічні навички, увагу; виховувати гордість та повагу до свого міста.

Матеріал: сюжетні ілюстрації до теми, світлини із зображеннями видатних пам'яток міста, портрети відомих земляків.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Придумай сам» (речення з прийменниками «у», «без», «для», «з-за» та прислівником усередині), вправа «Моя адреса» (вивчення власної адреси, послідовність її називання).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Чи велике місто, в якому ти живеш? Як слід ставитися до нього, дбати про нього?

— Які видатні люди народились, жили або відвідували твоє місто?

Ознайомлення з історичними місцями області, архітектурними пам'ятками, культурно-мистецькими закладами (театри, музеї).

Закріплення домашньої адреси, адреси дитячого садочка.

Аплікація: запропонувати дітям виконати колективну роботу за темою «Наше місто».

ТЕМА: ВЕЛИКДЕНЬ

Мета: формувати в дітей усвідомлення того, що кожний народ має свою історію, особливості національної культури, традиції; продовжувати знайомство зі святом Великодня, його особливостями, атрибутами; закріпити традиції святкування Великодня в Україні; учити шанувати народні свята, брати активну участь у них; розвивати увагу, графічні навички, уяву, логічне мислення; виховувати інтерес до національних свят та культури свого народу.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Народні свята», вірші, загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що зайве?», «Зроби таку саму писанку» (викладання орнаментів із кольорового паперу на картонному шаблоні яйця).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Коли відзначають Великдень? Якій події присвячене це свято? Як його відзначають?

— Назви головні атрибути Великодня. Чи знаєш ти, в яких великодніх дитячих іграх використовують писанки?

Читання й обговорення вірша Р. Завадовича «Радісний надходить день».

Складання розповіді з власного досвіду «Як моя родина готується до свята Великодня».

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Моя писанка».

ТЕМА: КВІТИ

Мета: поглибити знання дітей про квіти, учити розрізняти їх за кольором, формою, запахами, називати знайомі рослини; продовжувати знайомити дітей із рослинами рідного краю, що охороняються державою та занесені до Червоної книги України; вправляти в умінні розрізняти кількісну і порядкову лічбу, розв'язувати приклади на додавання та віднімання, складати описові загадки; розвивати виразне мовлення, логічне мислення, графічні навички; виховувати почуття краси, свідоме ставлення до своїх дій, любов до природи.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Квіти», вірші, загадки за темою, набір картонних пелюсток та серединок різних квітів (ромашки, маку, волошки).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Об'єднай квіти в групи» (весна, літо, осінь); «Склади квітку» (із кольорових картонних пелюсток та серединок).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які квіти ти знаєш? Коли вони розцвітають?

— Де в природі можна побачити квіти? Які квіти вирощує людина? Що потрібно квітковим рослинам для пишного цвітіння?

Читання й обговорення віршів К. Перелісної «Пролісок», А. Камінчика «Котики вербові».

Виготовлення атрибутів до свята Весни.

Ліплення: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Кульбабки».

ТЕМА: ВЗУТТЯ

Мета: учити дітей визначати матеріали, з яких виготовлені предмети взуття, їх цільове призначення та ознаки сезонного взуття; формувати навички користування різком для взуття та щіткою для його чищення; вправляти в умінні складати пари предметів, утворювати нове слово з перших звуків заданих слів, робити звуковий аналіз слів; розвивати бажання досягати в роботі високих результатів; виховувати наполегливість, самостійність, охайність.

Матеріал: демонстраційний матеріал «Взуття», предмети догляду за взуттям, вірші, загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Що вдягаємо, що взуваємо?», вправа зі шнурування плоского шаблону-чобітка.

Додаткові завдання та запитання до теми:

— З яких матеріалів виготовляють взуття? Назви професії людей, які беруть участь у його виготовленні (дизайнер, закрійник, чоботар). Розкажи про них.

Читання й обговорення оповідання К. Полякової «Оліні пригоди».

Складання загадок про різні предмети взуття (капці, ковзани, кросівки).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Черевички».

ТЕМА: ТВАРИНИ СПЕКОТНИХ КРАЇВ

Мета: формувати в дітей уявлення про різноманіття тваринного світу, про важливість збереження всіх його представників; знайомити дітей із тваринами, що мешкають у спекотних ареалах Землі (верблюд, кенгуру, зебра та ін.), розповісти про особливості їхнього зовнішнього вигляду, поведінки, пристосованості цих тварин до природних умов; вправляти в умінні утворювати нове слово з перших звуків названих слів переставляти літери для утворення слова; збагачувати словниковий запас назвами екзотичних тварин, розвивати допитливість, здатність аналізувати, узагальнювати отримані знання; виховувати любов до природи, бажання її оберігати.

Матеріал: ілюстрації із зображеннями тварин спекотних країв, вірші та загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Хто де живе?» (визначення роду іменників: чоловічий, жіночий, середній).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Назви відомих тобі тварин, що мешкають у спекотних краях. Хто з них належить до хижаків, а хто — до травоядних тварин?

— Які особливості будови організму та способу життя допомагають верблюдам пристосуватися до складних природних умов пустелі?

— Кого з мешканців спекотних країв можна побачити в зоопарку або цирку? Чим вони цікаві для тебе?

Перегляд мультфільму «38 папужок».

Складання описової розповіді про улюблену тварину за схемою.

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Жираф».

ТЕМА: ТВАРИНИ ХОЛОДНИХ КРАЇВ

Мета: продовжувати формувати в дітей уявлення про різноманіття тваринного світу, про важливість збереження усіх його представників; знайомити дітей із тваринами, що мешкають у холодних ареалах Землі (білий ведмідь, пінгвін, морж та ін.), розповісти про особливості їхнього зовнішнього вигляду, поведінки, пристосованості цих тварин до природних умов; вправляти в умінні утворювати нове слово з перших звуків поданих слів, виконувати звуковий аналіз слів та складати звукові моделі; розв'язувати приклади на додавання й віднімання; збагачувати словниковий запас назвами екзотичних тварин, розвивати допитливість, здатність аналізувати, узагальнювати отриманні знання; виховувати любов до природи, бажання її оберігати.

Матеріал: ілюстрації із зображеннями тварин холодних країв, вірші та загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: вправа «Хто де живе?» (визначення роду іменників: чоловічий, жіночий, середній).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Які тварини і птахи мешкають у холодних ареалах Землі? Як ти гадаєш, чому вони не мають яскравого забарвлення? Які кольори хутра (пір'я) переважають у мешканців холодних ареалів Землі?

— Які особливості будови організму та способу життя допомагають білим ведмедям пристосуватися до складних природних умов крайньої Півночі?

Складання розповіді за серією картин з одним сюжетом (попередньо будувати розповідь, виділяти початок, середину, кінець; придумувати назву розповіді).

Перегляд мультфільму «Умка».

Ліплення: запропонувати дітям виконати творчу роботу «Морж».

ТЕМА: НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Мета: продовжити формувати в дітей уявлення про український побут, традиції та моральні цінності нашого народу; вправляти в умінні добирати до кожного малюнка відповідне число; розвивати спостережливість, логічне мислення, творчі здібності, допитливість; виховувати любов і повагу до традицій українського народу.

Матеріал: український віночок, рушник, писанки, вірші та загадки за темою; світлини із зображеннями калини, квітів ромашки, маку, волошки.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Склади віночок», вправа «Придумай візерунок для рушника».

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як ти гадаєш, чому красу українських дівчат порівнюють із калиною?

— Які приказки та прислів'я про національні символи України ти знаєш? («Без верби та калини нема України»; «Хай стелиться доля рушника-ми».)

Ознайомлення з традиційними орнаментами вишивки різних регіонів України (кольори, елементи візерунка, символічне значення образів).

Складання описової розповіді про калину (визначити цілющі властивості цієї рослини, запропонувати дітям заварити чай з калиною.)

Аплікація: запропонувати дітям прикрасити шаблон сорочки орнаментом (використовуючи елементи мотивів української вишивки).

ТЕМА: ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Мета: формувати в дітей уявлення про державу Україну, визначити її головні державні символи (Герб, Прапор та Гімн), познайомити з красномовними об'єктами (екологічними, історичними, культурними), природою України (великі ріки Дніпро, Десна; гори Карпати, моря Чорне й Азовське); поглибити знання про столицю України Київ та інші великі обласні та історичні міста; розвивати допитливість, увагу; виховувати патріотизм, повагу до звершень своєї Батьківщини, її видатних представників.

Матеріал: плакат «Державні символи України», картки із зображеннями обласних міст, світлини історичних місць та пам'яток архітектури (Хотинська фортеця, Києво-Печерська лавра, острів Хортиця тощо).

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Маленькі пізнайки» (визначення на мапі України географічних об'єктів та великих населених пунктів), вірші про Україну.

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як називається наша держава? Які два кольори її символізують? Чому саме жовтий та блакитний обрано для нашого Державного Прапора?

— Яке місто називають «серцем» України? Що ти знаєш про історію Києва? Яке місто є головним у твоєї області? Розкажи про нього.

Сюжетно-рольова гра «Подорож Батьківщиною» (назви міст).

Розповідь про видатних особистостей України (письменників, художників, музикантів тощо).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок за темою «Моя квітуча Україна».

ТЕМА: ЛІТО

Мета: систематизувати уявлення дітей про літні зміни в природі (стан природи, зміни в житті тварин та птахів); розвивати відчуття кольору, естетичне сприймання навколишнього світу, уяву, творчі здібності; виховувати самостійність, обачність, любов до природи.

Матеріал: плакат «Літо», вірші, загадки за темою.

Рекомендовані дидактичні ігри та вправи: «Коли це буває?», вправа «Намалюй по клітинках» (див. Додаток).

Додаткові завдання та запитання до теми:

— Як ти вважаєш, чи завжди літнє сонечко «добре»? Як слід поводитися на пляжі, щоб уберегтися від його шкідливих променів?

Проведення розваги «Подорож до літа».

Ознайомлення із жанром живопису — мариною і творчістю художників-мариністів (І. Айвазовського).

Малювання: запропонувати дітям виконати малюнок «Море».

Навчальне видання

Л. М. Діб, В. М. Новікова

ПРОМІНЧИКИ ЗНАЇ: ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ ДЛЯ ДІТЕЙ 5 РОКІВ

О134065У(п).